

СТАНОВИЩЕ

от проф. д-р Стоянка Тодорова КЕНДЕРОВА

за дисертационния труд на Милена Димитрова Владимирова,
хон. преподавател в специалност “Иранистика”, СУ “Св. Климент Охридски”,
на тема “Глаголното словообразуване в съвременния персийски език”
по специалност 05.04.23 – Ирански езици (персийско езикознание)
за присъждане на образователната и научна степен “доктор”

Дисертационният труд на Милена Владимирова на тема “Глаголното словообразуване в съвременния персийски език” се състои от 307 компютърно обработени и принтирани страници. Към дисертацията са приложени две публикации по темата, както и ръкопис на трета статия, приета за печат. Представени са и всички необходими документи по процедурата, спазени са и сроковете за провеждане на конкурса.

През 1996 г. Милена Владимирова завършва ГПЧЕ “Симеон Радев” в гр. Перник, след което продължава образованието си в СУ “Св. Климент Охридски”, специалност “Иранистика”. През 2001 г. получава образователно-квалификационната степен “Бакалавър”, като междуременно взема и диплома за завършен курс по персийски език и литература в университета “Шахид-е бехешти” в Техеран. През 2004 г. завършва с отличен успех магистратура по персийска приложна лингвистика към специалност Иранистика. През този период тя усъвършенства и своите знания по френски език, като през 2002 г. получава диплома за владееене на френски език от “Алианс Франсез” в София.

След завършване на пълното си висше образование Милена Владимирова работи в продължение на две години като преводач по английски език във фирма в Перник, а от 2006 до 2010 г. е преводач-секретар в Културното представителство към Посолството на ИР Иран в София. Това ѝ позволява ежедневно да практикува говоримо и писмено персийски, което спомага за усъвършенстване на нейните знания по езика.

Добрата филологическа подготовка на дисертанката по персийски и два европейски езика (английски и френски) проличава и от представения дисертационен труд. За тема на дисертацията е избран един от важните въпроси в персийската граматика, а именно глаголното словообразуване в съвременния

персийски книжовен език. Намирам този избор за изключително удачен, не само поради факта, че трудът представя в цялостен вид и с редица приносни моменти персийското глаголно словообразуване. Той се явява и един вид продължение на изследванията в областта на словообразуването в източните езици (тук имам предвид разработките на проф. дфн Пенка Самсарева относно арабското словообразуване), което допринася за престижа на ЦИЕК в областта и на теоретичната граматика.

Дисертацията следва обичайната структура: увод, пет глави и заключение. В *Увода* са очертани основните проблеми, свързани с глаголното словообразуване в персийския език. Очертани са целите на изследването и задачите за реализирането им. Посочени са и конкретните методи, възприети в изследването

Глава Първа е с въвеждащ характер. Тя е посветена на **теоретичните въпроси на словообразуването в съвременния персийски език**. Изложението започва с периодизация на персийския език в исторически план, като ясно е обособен периодът на изследването. Засегнати са и по-общи въпроси от теорията на словообразуването, отдадено е значимото и на българските учени в тази област. По отношение на конкретната тема дисертантката се спира на два начина на глаголното словообразуване в персийския език: морфологично и неморфологично.

Глава Втора е по-кратка по обем и дава **общите характеристики на персийския глагол**. Специално внимание е обърнато на около 115 непроизводни глаголи. Разгледани са граматическите категории на глагола (лице, време, наклонение и залог); съставните елементи на глаголните форми (основа, лични окончания и формообразуващи представки); служебните функции на глагола (спомагателни, модални, служебни и глагол-връзка) и неговите лексико-граматически характеристики, които са определени като преходни, непреходни и двузаложни.

Глава Трета представя **производните глаголи**, които са резултат от остарели и слабо продуктивни днес словообразователни методи. Тук са разгледани префиксалните, т.е., образувани с помощта на различни префикси (“бар”, “баз”, “пас”, “пиш” и др.); отименните глаголи, които наброяват около 70, и каузативните глаголи (около 60 единици).

Глава Четвърта е най-обстойна и обхваща 150 страници. Тя представя най-многобройния вид глаголи, а именно **съставните глаголи**, които са образувани на основата на лексико-синтактично срастване. Възприет е двустранен подход при тяхното изследване: на основата на именната и на глаголната им част. При анализа на именната им част са дефинирани четири структурни типа. При първия тип съставни глаголи, образувани чрез съчетание на именна част, изразена от съществително, и глагол (N+V), е обърнато специално внимание и на арабския “масдар“ във функцията на именна част, като лексико-граматическото му значение се определя от съответната “порода” (или група) глагол в арабския език, от която той е образуван. Дисертантката се е справила много добре с анализа на този въпрос, което говори и за нужното познаване на арабската граматика от нейна страна.

Заслужава да се отбележи и предложената класификация на съставните глаголи на база на глаголната им част. Представени са най-продуктивните прости глаголи, които изпълняват ролята на спомагателни: “кардан”, “задан”, “дадан”, “хордан” и др. Посочено е също така какъв вид съставни глаголи по отношение на преходност/непреходност се образуват с тяхна помощ.

Глава Пета е посветена на **специфични граматически и стилистически особености на персийския глагол**. Те се отнасят до категорията залог. Съставните глаголи образуват страдателен залог по два модела – синтактичен и лексикален, от които вторият намира широка употреба.

В *Заключението* е изразена мисълта, че по отношение на глагола съвременният персийски език демонстрира неморфологичен начин на словообразуване, т.е., формират се устойчиви именно-глаголни съчетания или съставни глаголи. Така в езика навлизат голям брой глаголни единици, много от които са образувани на основата на чужди заемки. Дисертантката привежда мнението и на персийски изследователи по отношение на глаголното словообразуване в съвременния персийски език и стига до извода, че дори формирането на съставните глаголи да заема водещо място, в даден момент от бъдещото развитие на езика, то може да се окаже неотговарящо на актуалните нужди на езика и да бъде заменено от друг тип глаголно словообразуване.

Авторефератът съответства на структурата на дисертацията и представя добре нейното съдържание. Дисертацията е написана на хубав и разбираем

български език, като много отчетливо са означени основните моменти в изложението. Използвани са и напълно удачно възприети съкращения.

Персийски език се преподава у нас от 1959 г., отначало като задължителен предмет по специалността “Турска филология” в Софийския университет. Тук ще отбележа учебника на д-р Джемшид Саяр по персийски език (2-ро разшир. и допълн. издание, 1973 г.), както и този на Ангел Орбецов (2-ро прераб. издание, 2008 г.), в които неминуемо намира място и персийският глагол. Дисертацията на Милена Владимирова обаче представя въпроса в пълен и изчерпателен вариант и с определена теоретична насоченост.

В заключение ще отбележа, че Милена Владимирова има солидна практическа и теоретична подготовка по съвременен персийски език и по темата на дисертацията. Ползвана е богата научна литература от персийски, западни и руски автори, като дисертантката изразява и своето мнение по отношение на техните трактовки по повдигнатите въпроси. Специално от произведения на персийски език са извлечени подходящи примери, поднесени в арабска графика и с превод на български език. Трудът е от съществено значение и за преподавателската дейност на дисертантката и безспорно ще обогати и разшири нейните лекции. Той е сериозно доказателство за израстването на специалист в областта на персийския език, с което се утвърждава и самата специалност „Иранистика“ при СУ и се съдейства за издигане нивото на българската ориенталистика. Ето защо, препоръчвам на Научното жури да гласува положително и на хоноруван преподавател Милена Владимирова да бъде присъдена образователната и научна степен “доктор”.

10.09.2013 г.

Подпис:

(Проф. д-р Ст. Кендерова)